

Kuhmoisten kunnan hyvinvointisuunnitelman vuosiraportti 2024

Dokumentin sisältö

JOHDANTO

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2024

- 1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi
- 2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

- 3 Suunnitelman laatijat
- 4 Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä

JOHDANTO

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen eli HYTE tukee ihmisten mahdollisuutta hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden sekä työ- ja toimintakyvyn edistämiseen ja parantamiseen. Näitä mahdollisuuksia luodaan kunnassa pitämällä huolta olosuhteista, jotka tukevat hyvinvointia ja terveellisten valintojen tekemistä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kohdistuu yksilöön, yhteisöön, väestöön ja elinympäristöihin. (THL)

Hyvinvointityön rakenteet ovat edellytys toimivalle ja tulokselliselle hyvinvointityölle. Kunnan lisäksi olennaisena hyvinvointityön tekijänä toimivat erilaiset paikalliset yhdistykset. Kunnan monipuolinen yhdistystoiminta tarjoaa ympäri vuoden kuntalaisille ja vapaa-ajanasukkaille monipuolista vapaa-ajantoimintaa, ollen erityisen aktiivista kesäkaudella. Kunnan ja yrittäjäyhdistyksen välinen yhteistyö on aktiivista.

Kuhmoisten kunnan hyvinvointityön rakenne:

Kunnanvaltuusto
Kunnanhallitus
Moniammatillinen hyvinvointityöryhmä ja ehkäisevän päihdetyön työryhmä puheenjohtaja hyvinvointikoordinaattori sihteeri hyvinvointisuunnittelija kunnan johtoryhmän jäsenet nuoriso-ohjaaja liikunnanohjaaja varhaiskasvatuksen esihenkilö kulttuuri- ja kirjastotoimen esihenkilö koulukuraattori lähitoriohjaaja fysioterapeutti kotihoiton esihenkilö neuvolan työntekijä vapaa-ajan asukkaiden yhdistyksen puheenjohtaja diakoniatyöntekijä
hyvinvointikoordinaattori
hyvinvointisuunnittelija

Hyvinvointialue valmistelee alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valtuustokausittain yhteistyössä alueensa kuntien kanssa. Myös kunnat valmistelevat omat hyvinvointikertomuksensa ja -suunnitelmansa. Hyvinvointisuunnitelma on eri toimialojen asiantuntijoiden kanssa yhteistyössä koottu, tiivis asiakirja, joka toimii ennen kaikkea johtamisen työvälineenä, poliittisen päätöksenteon tukena sekä strategiatyön, suunnittelun ja toimeenpanon perustana. Kuhmoisten kunnan hyvinvointikertomus ja -suunnitelma vuosille 2023–2026 löytyy kunnan nettisivuilta tai [täältä](#). Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma sekä vuosittaiset raportit ovat kaikkien luettavissa.

Hyvinvoinnin toteutumista raportoidaan vuosittain, ja lisäksi hyvinvointisuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan. Tässä Kuhmoisten kunnan hyvinvointisuunnitelman vuosiraportissa on nostettu esille HYTE-kertoimeen liittyvät indikaattorit, joiden tieto on tuotettu pääasiassa Sähköisen hyvinvointikertomuksen kautta. Lisäksi on käytetty Tilastokeskuksen ja Sotkanetin tietokantoja. Indikaattoreiden vertailuarvoksi on valittu Pirkanmaan hyvinvointialue. Hyvinvointisuunnitelman vuosiraportissa tarkastellaan vuosittain kunnan rakenteita, kuntalaisten terveyttä ja toimintakykyä, kuntalaisten palveluita ja eri ikäryhmien hyvinvointia, verraten tuloksia edeltävien 1–3 vuoden tietoihin eri indikaattorien avulla. Lisäksi raportissa tarkastellaan hyvinvointisuunnitelman tähänastista toteutumista ja tehdään tarvittavia lisäyksiä tai muutoksia suunnitelmaan.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) velvoittaa kuntia valmistelemaan laajanhyvinvointikertomuksen kerran valtuustokaudessa. Sosiaali- ja terveydenhuoltolain 6 §:n mukaan: ”Kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Sen on otettava päätöksenteossaan huomioon päätöksensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin. Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Kunnan on nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden

edistämisen vastuutaho. Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. Lisäksi kunnassa on valmisteltava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma edellä mainituista asioista. Kunnan on toimitettava hyvinvointikertomus ja -suunnitelma hyvinvointialueelle ja julkaistava se julkisessa tietoverkossa.”

Kuntalain (410/2015) 1 §:n mukaan: "Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla." Lisäksi lainsäädäntö (laki hyvinvointialueesta 611/2021, § 14; laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021, §§ 6, 7, 10, 32 ja 50) edellyttää kuntia ja hyvinvointialueita toimimaan yhteistyössä. Hyvinvointialueella ja kunnilla on yhteiset asukkaat ja asiakkaat, joiden palveluita ne järjestävät ja toteuttavat asukaslähtöisesti. Kunnan on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan.

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2024

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Sähköisen hyvinvointikertomustyökalun kaavioiden tulkinta (kuvalähde: Sähköinen hyvinvointikertomus / Kuntaliitto):

Indikaattoritiedon tulkinta

Indikaattoriarvon suhteellinen muutos
(ilmaistaan aina prosentteina; vuosiraportissa verrataan edeltävän vuoden, laajassa kertomuksessa viiden vuoden takaiseen arvoon; alla oleva esimerkki laajasta kertomuksesta)

Viime vuosien kehitys
(indikaattoriarvot)

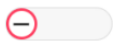
Viimeisin indikaattoriarvo omassa ja vertailuorganisaatioissa sekä tämän mukainen järjestys ja vertailu
(oma organisaatio lihavoituna)

Vertailupalkkien liikennevaloväreihin vaikuttaa dokumentin vertailuasetuksissa määritetty vertailun suunta: tarkastelun näkökulma on joko oman organisaation tai vertailuorganisaation näkökulma.

Vertailuasetukset

Arvotus

Ympyrän kehän vahvuus
ilmaisee muutoksen voimakkuutta – mitä paksumpi ympyrän kehä, sitä suurempi muutos.

Ympyrän kehän ja suuntakuvaajan väri riippuu tapahtuneesta muutoksesta ja indikaattorin arvotuksesta (onko muutos arvioitu tai arvotettu myönteiseksi vai kielteiseksi asiaksi; arvotusta muutetaan indikaattorien muokkaustilassa).

Keltainen väri palkissa kertoo, että oman kunnan ero vertailukuntaan on alle 10 prosenttia.

22.2.2023

KUNTA LITTO Kuntaliitto

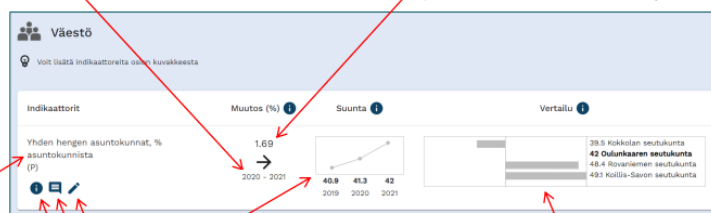
1

FCG

Indikaattoritiedon tulkinta

Kun viet hiiren osoittimen Muutos-sarakkeessa indikaattoriarvon tai symbolin kohdalle, näet lisätietona aikavälin, jolta muutos on laskettu (voit valita kiinteän vuosinäkökulman vertailuasetuksista).

Mikäli toteutunut **muutos on alle 5 prosenttia**, symbolina on ympyrän sijaan **vaakanuoli**, joka on väriltään aina musta (alla oleva esimerkki vuosiraportista).

Indikaattorin nimi ja tyyppi sekä mahdolliset muut tunnisteet; nimen klikkaus avaa indikaattorin trendikuvion.

Jos **muutos on alle 5 prosenttia**, on suuntakuvaaja harmaa riippumatta indikaattorin arvotuksesta.

Yhteenvedon kirjoitus (avaa erillisen ikkunan)
Indikaattorikuvauksen kirjoitus (avaa erillisen ikkunan)
Linkki indikaattorin nk. **metatietoon**

Harmaat vertailupalkit ovat merkki siitä, että **indikaattoria ei ole arvotettu**.

Arvotus

22.2.2023

KUNTA LITTO Kuntaliitto

2

FCG

TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA

Talous

HYTE-kerroin

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

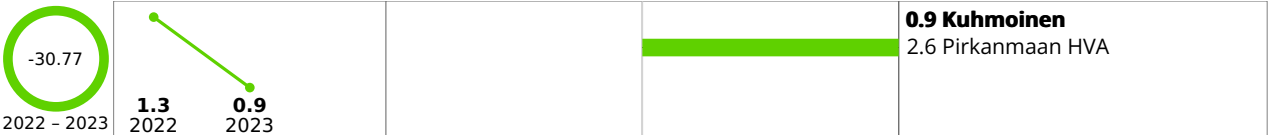
Ylipaino, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

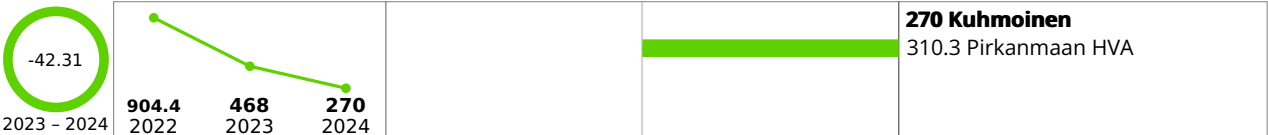
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori

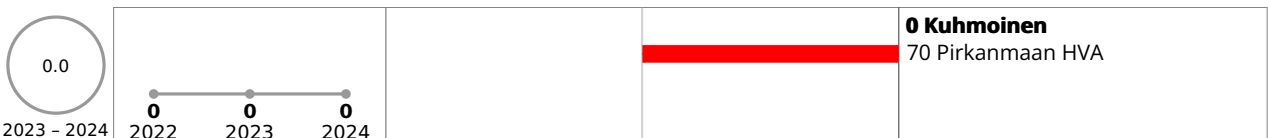
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista

Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista

Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä

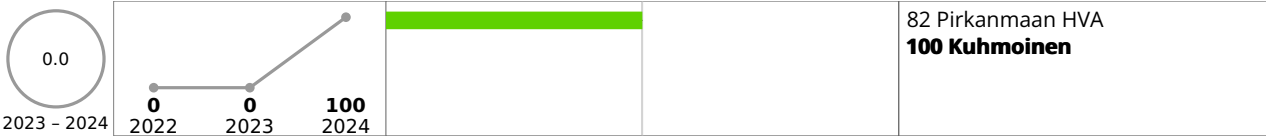
Kunnan palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja

Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa

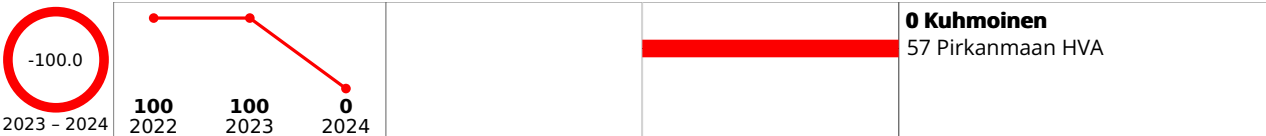
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen

Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille

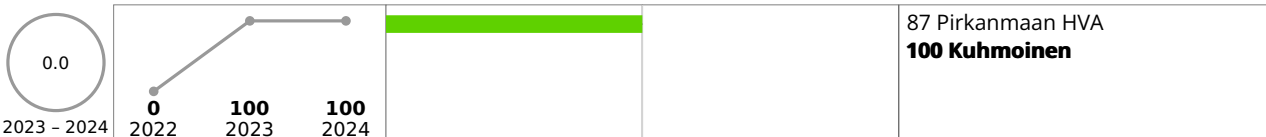
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin

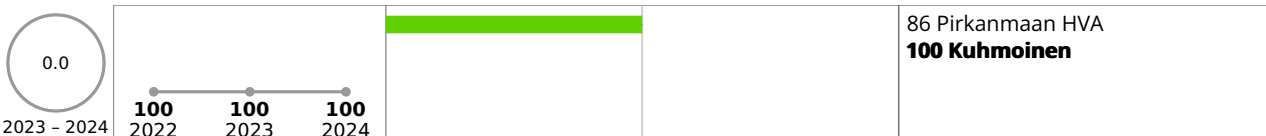
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä

Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuus sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus

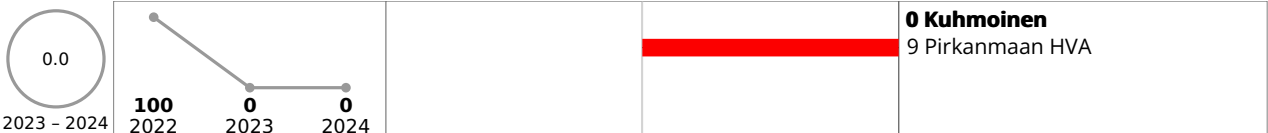
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa

Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit

Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä

Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä

Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

HYTE-kerroin, 0 - 100

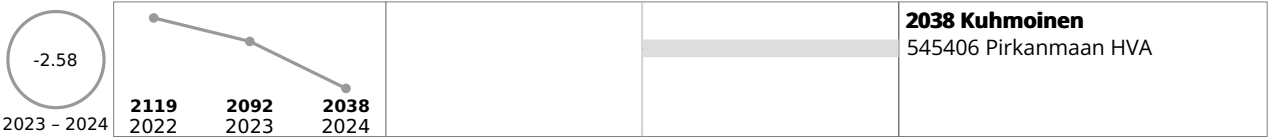
HYTE-kerroin euroa / asukas

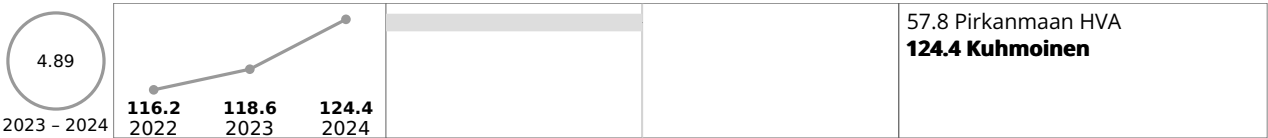
Elinvoima

Väestö

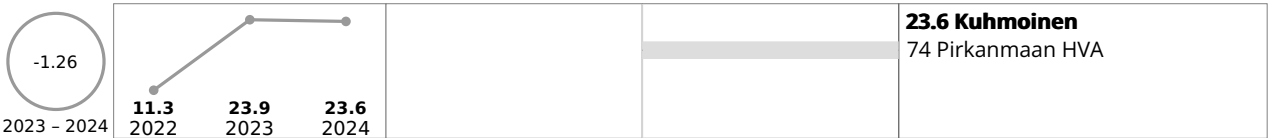
Väestö 31.12.

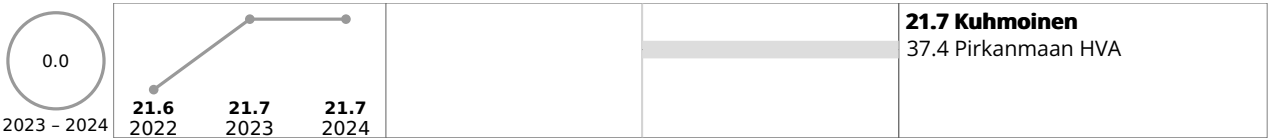
Huoltosuhte, demografinen

Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

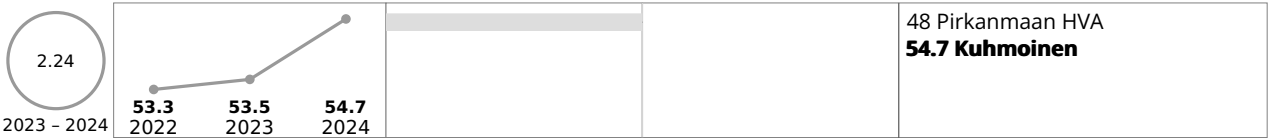
Lapsiperheet, % perheistä

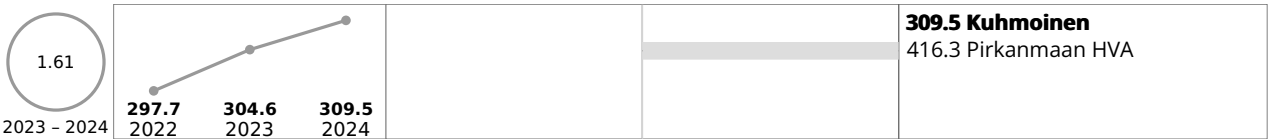
Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

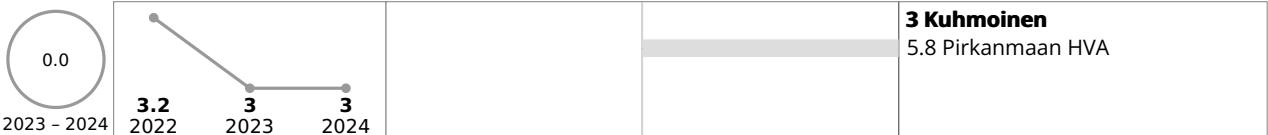
Yhden hengen asuntokunnat, % asuntokunnista

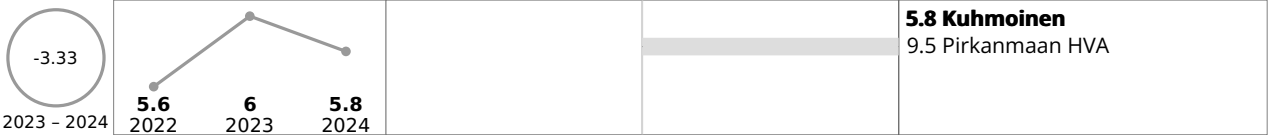
Koulutustasomittain

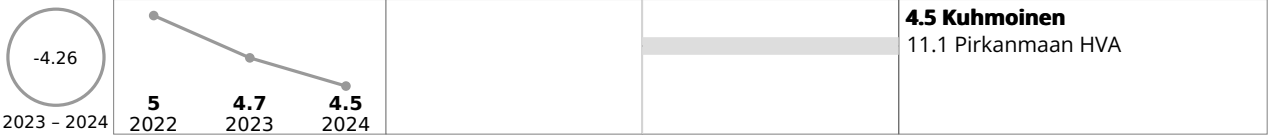
0 - 6-vuotiaat, % väestöstä

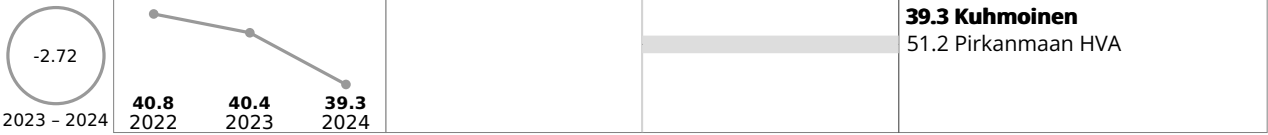
7 - 15-vuotiaat, % väestöstä

16 - 24-vuotiaat, % väestöstä

25 - 64-vuotiaat, % väestöstä

65 - 74-vuotiaat, % väestöstä

75 - 84-vuotiaat, % väestöstä

85 vuotta täyttäneet, % väestöstä

Vastaanotetut pakolaiset / 100 000 asukasta

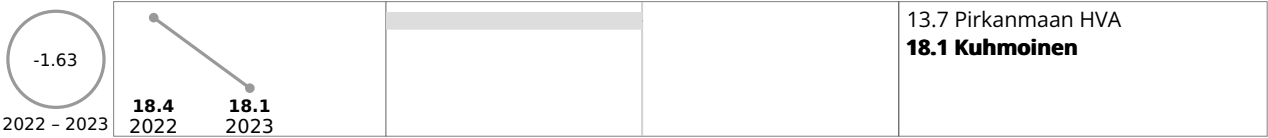

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

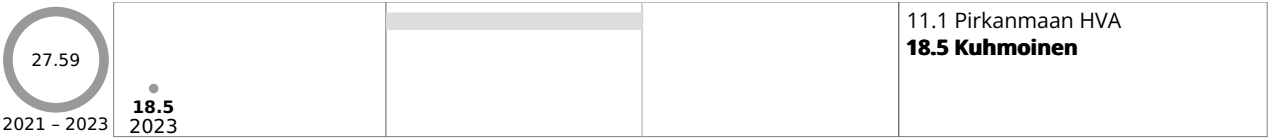

Elinvoima

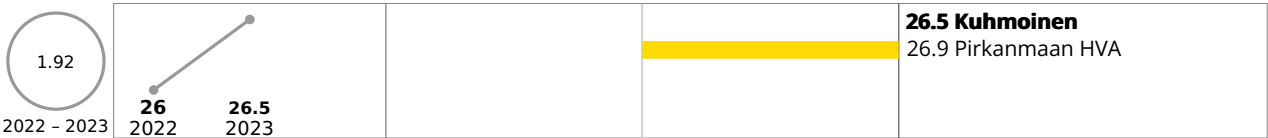
Kunnan yleinen pienituloisuusaste

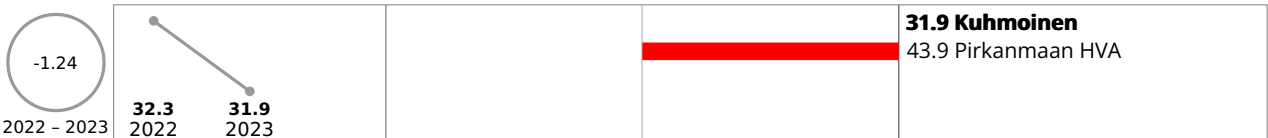
Lasten pienituloisuusaste

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

Työlliset, % väestöstä

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

Hyvinvointi

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

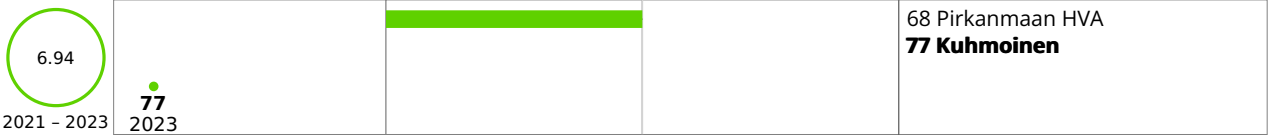
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

Palvelut

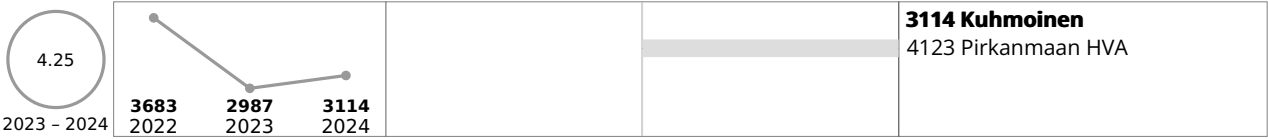
Koulu

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

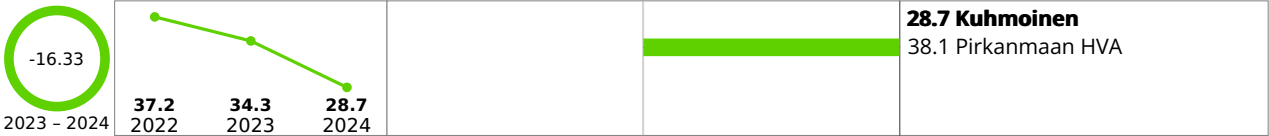

TYÖIKÄISET

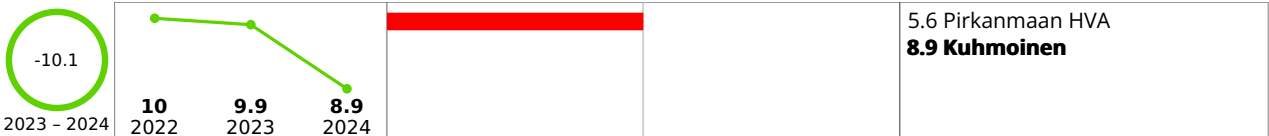
Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

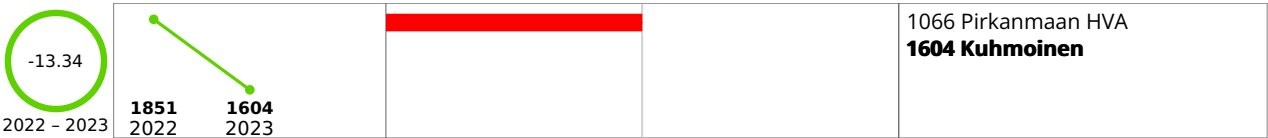
Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

IKÄIHMISET

Hyvinvointi

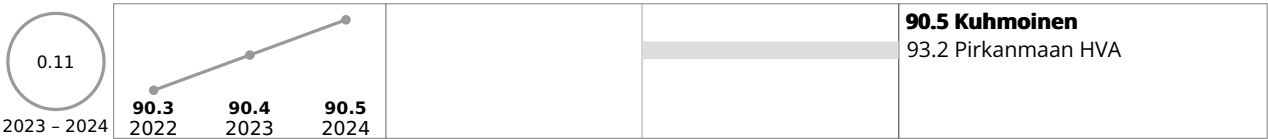
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

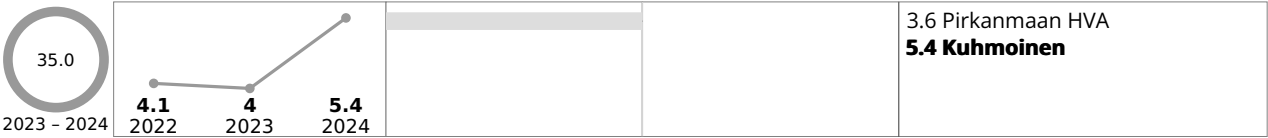
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä

Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

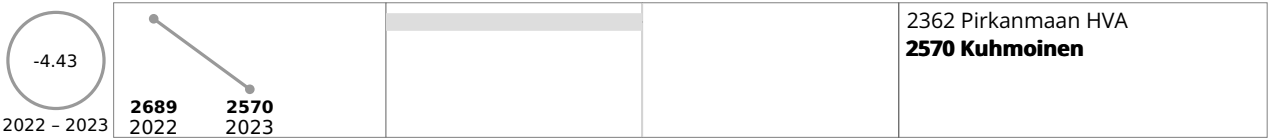
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä

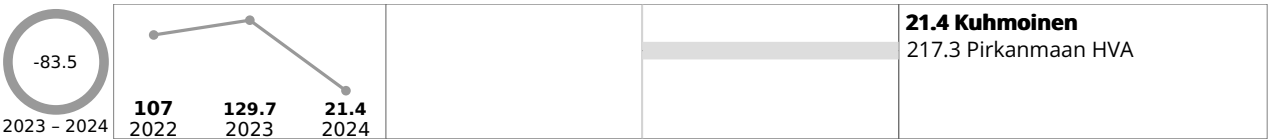
lääkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavan ikäistä

Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 75 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavan ikäistä

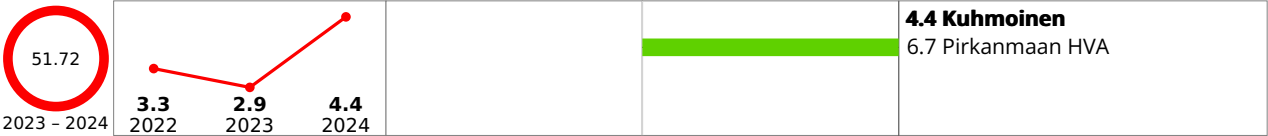

KAIKKI IKÄRYHMÄT

Hyvinvointi

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

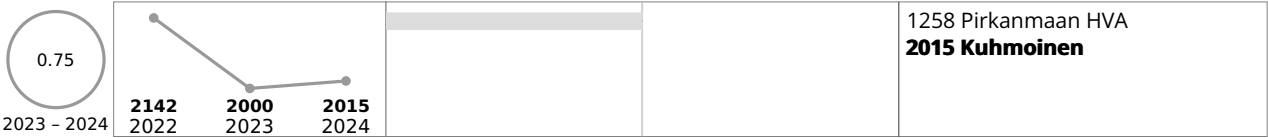
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

Vapaa-aika

Liikunnan edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä

2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Tässä osiossa arvioidaan hyvinvointisuunnitelman toteutumista vuoden 2024 osalta. Taulukossa näkyvät suunnitelman mukaiset tavoitteet, toimenpiteet sekä niistä vastuussa olevat tahot (resurssit). Vuoden 2024 toteuma on kerrottu rivin viimeisessä ruudussa. Suurin osa tavoitteista on toteutunut joko kokonaan tai osittain, ja vain harvan tavoitteen edistämistä ei ole aloitettu lainkaan.

1. Yksilöllisten hyvinvointia edistävien valintojen mahdollistaminen

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho(t)	Toteuma 2024
Tarjoamme asiakasryhmät huomioiden eri tavoin, ymmärrettävästi ja saavutettavasti tietoa hyvinvointia edistävästä valinnoista ja helpotamme niiden tekemistä arjen ympäristössä	Kunnalla on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelutarjotin	Hyvinvointikoordinaattori ja hyvinvointisuunnittelija	Hyvinvointia elintavoilla - sivu löytyy kunnan nettisivuilta ja tiedot ovat ajantasaiset. Lisäksi löytyy hyvinvointia kulttuurista - sivu. Päivitetään nettiviujen päivittyessä.
	Kunnan hyvinvointipalvelut on kuvattu palvelutietovarannossa (PTV)	Hyvinvointisuunnittelija	Kyllä
	Kunnassa on resursoitu vastuuhenkilö hyvinvointia ja terveyttä edistävien palveluiden kehittämiseen	Hyvinvointikoordinaattori ja hyvinvointisuunnittelija	Kyllä
Puutemme riskitekijöihin varhaisessa vaiheessa (tunnistaminen, puheeksi	Palveluohjauksen ja palvelupolkujen selventäminen yhteistyössä Pirhan kanssa	Kuntatyöntekijöistä vastinparit	Hyvinvointisuunnittelija ja kunnan eri alojen työntekijät ovat selvittäneet työnsä vastinpareja yhdessä Pirhan kanssa.

ottaminen, koulutus ja tieto, toimintamallit, vastuut)	Puheeksiottamisen toimintamallin käyttöönotto	Kunnan henkilöstö (esimerkiksi työllisyyskoordinaattori, liikunta- ja nuoriso-ohjaaja, koulun ja varhaiskasvatuksen henkilökunta)	Puheeksiottamisen toimintamallia ei ole otettu käyttöön. Käyttöönotto tarvitsee lisää yhteistyötä Pirhan kanssa.
	Kunnassa on yhteinen Teams-alusta, jolla välitetään tietoa ajankohtaisista HYTE-aiheista	Hyvinvointisuunnittelija	Kyllä. Siirrytty sähköpostiviestintään ajankohtaisten tietojen osalta.
Tarjoamme ja kehitämme matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa sekä edistämme saavutettavien, hyvinvointia tukevien palveluiden tarjonnan kehittymistä koko hyvinvointialueella	Palvelupolkujen selventäminen yhteistyössä Pirhan kanssa	Vastinpari työntekijät	Työntekijät ovat selvittäneet vastinpareja yhdessä Pirhan kanssa.
	Kunnan verkkosivuilla tiedotetaan säännöllisesti kunnan tarjoamista hyvinvointia ja terveyttä edistävästä palveluista	Hyvinvointisuunnittelija	Tapahtumakalenterissa kyllä. Tarkennetaan säännöllisyyttä ja sisältöä. Kulttuurihyvinvoinnin palveluohjaus Pirkanmaalla -hankkeen puitteissa toteutettiin Kuhmoisten kulttuurihyvinvointitarjotin, joka löytyy sähköisenä kunnan verkkosivuilta sekä painettuna versiona.

2. Liikkumisen ja aktiivisuuden edistäminen

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho(t)	Toteuma 2024
Mahdollistamme saavutettavaa ja esteetöntä liikkumista ja	Kunta viestii aktiivisesti liikuntamahdollisuuksista ja tarjoaa matalankynnyksen tapahtumia sekä liikuntaryhmiä	Liikunnanohjaaja	Kyllä. Matalan kynnyksen tapahtumat ja liikuntaryhmät: Kunnan maksuttomat liikuntaryhmät (senioritanssit, tuolijumppa, lihaskuntojumppa) Viestimiskanavat: Kunnan nettisivut, facebook, instagram, Kuhmoisten sanomat, Kuhmoinen palvelee.

kulttuurista osallistumista sekä tuemme arkiaktiivisuutta	Kunta kehittää yhteistyössä sidosryhmien kanssa matalan kynnyksen mahdollisuuksia harrastamiseen ja vapaa-aikaan	Liikunnanohjaaja, varhaiskasvatus	Kunnassa toimii kunnan eri työntekijöiden sekä sidosryhmien kanssa yhteistyönä Liikunnan ja elintapaohjauksen työryhmä (LEE), joka kehittää harrastamisen ja vapaa-ajan mahdollisuuksia Kuhmoisissa. Varhaiskasvatukseen on suunniteltu tavoitteiden mukaista säännöllistä liikuntaa. Liikunnanohjaaja on kerran kuukaudessa vetovastuussa varhaiskasvatuksen liikuntahetkistä. Liikuntahetket toteutuvat ryhmittäin viikoittain, ja muina kertoina toiminnasta vastaavat kasvattajat.
Laadimme alueellisen liikuntaneuvonnan ja -ohjauksen prosessin hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyönä sekä otamme käyttöön kulttuurihyvinvoinnin palvelutarjottimen	Kunnassa on nimetty ja resursoitu vastuhenkilöt alueellisen liikuntaneuvonnan prosessin kehittämiseen ja alueelliseen kulttuurihyvinvoinnin yhteistyöhön	Liikunnanohjaaja, erikoiskirjastovirkailija	Liikuntaneuvoja toimii vastuuhenkilönä liikuntaneuvonnan prosessissa. Liikuntaneuvojan palveluihin ovat ohjautuneet pääasiassa ikääntyneet ja työikäiset asiakkaat. Lisäksi hankkeen kautta on haettu rahoitusta työntekijän palkkaamiseksi, jotta lasten ja perheiden liikuntaneuvonnan prosessia voidaan kehittää. Kulttuurihyvinvoinnin yhdyshenkilönä toimii erikoiskirjastovirkailija. Yhteistyötä kulttuurihyvinvoinnin edistämiseksi on tehty esimerkiksi Pirhan, Uulun ja Kulttuuripankin kanssa. Kunnalla on voimassa oleva kulttuurikasvatussuunnitelma. Kunnan liikuntatoimi ja kulttuuritoimi tekevät yhteistyötä kirjaston liikuntavälineiden lainauksessa.

	Kunta ylläpitää kaikille kuntalaisille avointa kynnyksentöntä elintapa-/liikuntaohjausta	Liikunnanohjaaja	Kyllä. Ottamalla yhteyttäliikuntaneuvojaa, saa varattua ajan. Lisätietoa kunnan nettisivuilla.
	Kunnassa kehitetään hyvinvointia ja terveyttä edistäviä palvelupolkuja sekä kunnan sisällä että yhdessä Pirhan kanssa	Hyvinvointisuunnittelija	Hyvinvointisuunnittelija osallistuu Pirhan verkostojen toimintaan ja LEE-työryhmässä.
Hyvinvointialueen kaikissa toimipisteissä tunnistamme, otamme puheeksi ja ohjaamme liikuntaneuvontaan sekä hyvinvointia tukevien kulttuuripalvelujen pariin	Liikuntaneuvonta toimii kunnassa ja sinne on toimivat, yhdessä sovitut ohjautumisprosessit käytössä	Liikunnanohjaaja	Työikäisten ja ikääntyvien osalta kyllä. Perheiden ja lasten osalta kehitteillä.
	Kunnassa on käytössä liikuntalähete ja kulttuurilähete	Liikunnanohjaaja, erikoiskirjastovirkailija	Kyllä

3. Mielen hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho(t)	Toteutuma 2024
Vahvistamme mielen hyvinvointia tukevien toimintamallien käyttöä sekä mielenhyvinvointia tukevaa osaamista kaikessa toiminnassa	Lapsille ja nuorille opetetaan varhaiskasvatuksessa ja koulussa tunne- ja hyvinvointitaitoja	Kehittäjäopettaja ja nuoriso-ohjaaja	Kouluvalmentaja on pitänyt kaveritaitotunteja eri luokille seuraavasti: 2. luokalle kolme oppituntia, 7. luokalle kuusi oppituntia, 5.-6. luokalle seitsemän oppituntia, 4. luokalle yhden tunnin ja 8. luokalle neljä oppituntia. Luokkien omat opettajat sekä kuraattori ovat pitäneet tunnetaitotunteja. Varhaiskasvatuksessa on käytössä Miniverso-sovitteluhjelma, jonka avulla lapsia tuetaan sovittelutaitojen ja toisen huomioimisen kehittämisessä.

Kehitämme matalan kynnyksen palveluita ja lisäämme niiden saavutettavuutta	Lapsille ja nuorille on tarjolla matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja	Nuoriso-ohjaaja	Nuorisotalolla kaikille avointa toimintaa. Oman luokan illat 2 lk. eteenpäin. Lukion 1. luokalla on oman luokan ilta, jossa nuoret tutustuvat nuokkuun, toisiinsa ja kunnan palveluihin esim. Kuntosali. Kerhokeskiviikon yhteydessä nuokku koululla 2.-6. luokkalaisille. Toiminta ollut todella vilkasta, askartelua paljon.
	Kunnassa on tarjolla avointa varhaiskasvatusta ja perheliikuntaryhmiä	Päiväkodin johtaja ja liikunnanohjaaja	Kunnan puolesta kaikille lapsille tarjotaan paikka varhaiskasvatuksesta. Avointa varhaiskasvatusta on tarjolla myös seurakunnan toimesta. Perheliikunta: kyllä, paikallisen MLL:n järjestämänä.
	Pirhan kanssa yhteistyönä tuotettavan Lähitorin palvelut ovat kaikkien kuntalaisten käytettävissä. Kunta järjestää toiminnan sisältöjä mielen hyvinvoinnin edistämiseksi	Liikunnanohjaaja, erikoiskirjastovirkailija ja hyvinvointisuunnittelija	On säännöllistä toimintaa.
Tuemme pirkanmaalaisia tekemään arjessa päihteettömyyttä tukevia valintoja	Kunnassa on nimetty ehkäisevän päihdetyön vastuhenkilö	Hyvinvointisuunnittelija	Kyllä
	Kunnassa on ehkäisevän päihdetyön suunnitelma	Hyvinvointisuunnittelija	Kyllä

4. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho(t)	Toteuma 2024
------------	--------------	---------------	--------------

Kehitämme osallisuuden ja yhteisöllisyyden rakenteita, toimintatapoja, vaikuttamiskanavia, eri väestöryhmien osallisuuteen liittyvää tiedonkeruuta sekä saavutettavaa viestintää	Kunnalla on osallisuusohjelma	Hyvinvointisuunnittelija	Ei ajantasaista.
	Kunnassa on kirjattu suunnitelma sen vanhus- ja vammaisneuvostojen tehtävistä	Hallintojohtaja	Ei ajantasaista.
	Edistetään osallisuutta palautteen keruutapojen ja järjestöyhteistyön menetelmien avulla	Eri toimialat	Yleishallinto ja elinkeinotoimi: asiakas- ja asukaskyselyt. Kuntalaistilaisuudet 2krt/vuosi, myös kausiasukaille. Kirjaston asiakaskyselyt ja yhdistisyhteistyön edistäminen. Yleishallinto ja elinkeinotoimi: asiakas- ja asukaskyselyt. Kuntalaistilaisuudet 2 krt/vuosi, myös kausiasukaille. Palautekanava kunnan nettisivujen kautta. Tapahtumista kerätään palautetta. Liikuntapalvelut keräävät palautetta vuosittain. Vaka, koulu ja iltapäivätoiminta keräävät tyytyväisyyskyselyn avulla tietoa.
			Kirjastovirkailija toimii yhdistisyhteyshenkilönä ja hallinnoi yhdistyksille tarkoitettua yhteistä WhatsApp-ryhmää, jonka kautta yhdistykset voivat välittää tietoa ajankohtaisista ilmoituksista ja tapahtumista. Yhteistoimintana kirjasto ja kulttuuritoimi toteuttivat yhdistysten kanssa muun muassa teatteriretken. Nuorisotoimen tapahtumien järjestäminen on toteutunut yhteistyössä alueen järjestöjen (MLL,

Tuemme pirkanmaalaisia osallistumaan oman ja lähiyhteisönsä hyvinvoinnin edistämiseen ja kehitämme yhdessä osallistumisen kynnystä madaltavia toimintatapoja Teemme yhteistyötä eri järjestöjen kanssa osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisäämiseksi	Kuntalaisia ja järjestöjä on mukana hyvinvointityön työryhmissä	Eri työryhmien koolle kutsujat: nuoriso-ohjaaja, hallintojohtaja, liikunnanohjaaja, kouluvalmentaja, hyvinvointisuunnittelija, elinkeinokoordinaattori ja kunnanjohtaja	4H) ja seurakunnan kanssa. Toteutuneita tapahtumia ovat olleet: tiistai-cafe, lukio-olkkari, syys- ja talvi-/laskiaisrieha. Nuorisovaltuusto mainostaa itseään uusille oppilaille (7. lk ja lukio 1. lk) ja kertoo mahdollisuudesta päästä mukaan toimintaan. Nuorisovaltuusto kokoontuu 8 krt/vuodessa. Avoin yleiskokous kaikille 1 krt/v. Kouluvalmentaja on koulun sisäisen hyvinvointityöryhmän koollekutsuja, jäsenistö koostuu koulun henkilökunnasta. Vanhus- ja vammaisneuvostossa kuntalaisten edustus. Kunnanjohtajan kuntalaiskahvit sekä vapaa-ajan asukaskahvit osallistavat asukkaita. Nuorisovaltuusto koostuu paikallisista lapsista ja nuorista. Hyvinvointityön ja ehkäisevän päihdetyön moniammatillinen työryhmä kokoontuu järjestöjen, Pirhan, kunnan ja seurakunnan edustajien kanssa. Perheteriimissä on järjestöjen ja vanhempien edustus. Kunnan liikunnan ja elintapojen edistämisen työryhmään osallistuu moniammatillisesti kunnan työntekijöitä, alueen järjestöjen edustajia, Pirhan sekä kuntalaisten edustus.
--	--	--	---

5. Arjen turvallisuuden lisääminen ja hyvinvointia edistävä elinympäristö

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho(t)	Toteuma 2024
------------	--------------	---------------	--------------

Luomme hyvinvointia ja terveyttä edistäviä turvallisia lähiympäristöjä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa sekä vahvistamme kiusaamisen aktiivista ehkäisyä	Kunnassa on suunnitelma kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja lukiossa	Rehtori ja varhaiskasvatuksen johtaja	Koulun tasa-arvon, yhdenvertaisuuden suunnitelma laadittu. Käyttöönotto vuoden 2025 alusta. Suunnitelma sisältää Kiusaamisen ehkäisemisen - suunnitelman. Kirjastossa laadittu turvallisen tilan periaatteet ja saatettu asiakkaiden tiedoksi kirjastotilassa sekä eri kanavien kautta. Varhaiskasvatuksessa kiusaamistilanteissa käytetään apuna sovittelumenetelmää (MiniVerso). Kiusaamista ennaltaehkäistään kiinnittämällä huomiota tunne -ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen ja oppimiseen.
Tunnistamme väkivaltariskin ja hyödynnämme monialaista arviointia sekä konsultaatio- ja tukirakenteita	Kunta tukee lähiluonnon ja luonnon ympäristöjen saavutettavuutta	Elinkeinokoordinaattori, puistojen kunnossapidosta vastaava henkilö ja liikuntapaikkojen hoitajat	Kangasala, Kuhmoinen ja Pälkäne ovat käynnistäneet yhteistyön, jonka tarkoituksena on kasvattaa alueen elinvoimaa ja löytää uusia avauksia niin matkailussa kuin esimerkiksi kausiasukkaiden viihtymisessäkin. Liikuntatoimi ylläpitää kunnan lähiluonto- ja liikuntapaikkoja, jotka ovat kaikille avoimia.
Lisäämme yhteistyötä pelastuslaitoksen, hyvinvointialueen sote-puolen ja kuntien välille, jotta riskien ennakointi ja turvallisuustaso alueella paranee	Kunnassa on nimetty vastinparit yhteistyöhön pelastuslaitoksen ja Pirhan sote-toimijoiden kanssa	Hyvinvointisuunnittelija ja eri ammattialojen vastuuhenkilöt	Kyllä

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

3 Suunnitelman laatijat

Vuoden 2024 vuosiraportin on valmistellut Kuhmoisten kunnan moniammatillinen hyvinvointityöryhmä ja ehkäisevän päihdetyön työryhmä. Lisäksi raporttiin on koottu tietoa kaikilta eri toimialoilta. Vuosiraportin on koonnut hyvinvointisuunnittelija Katariina Isoviita.

4 Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä